DIVADLO PETRA BEZRUČE V OSTRAVĚ

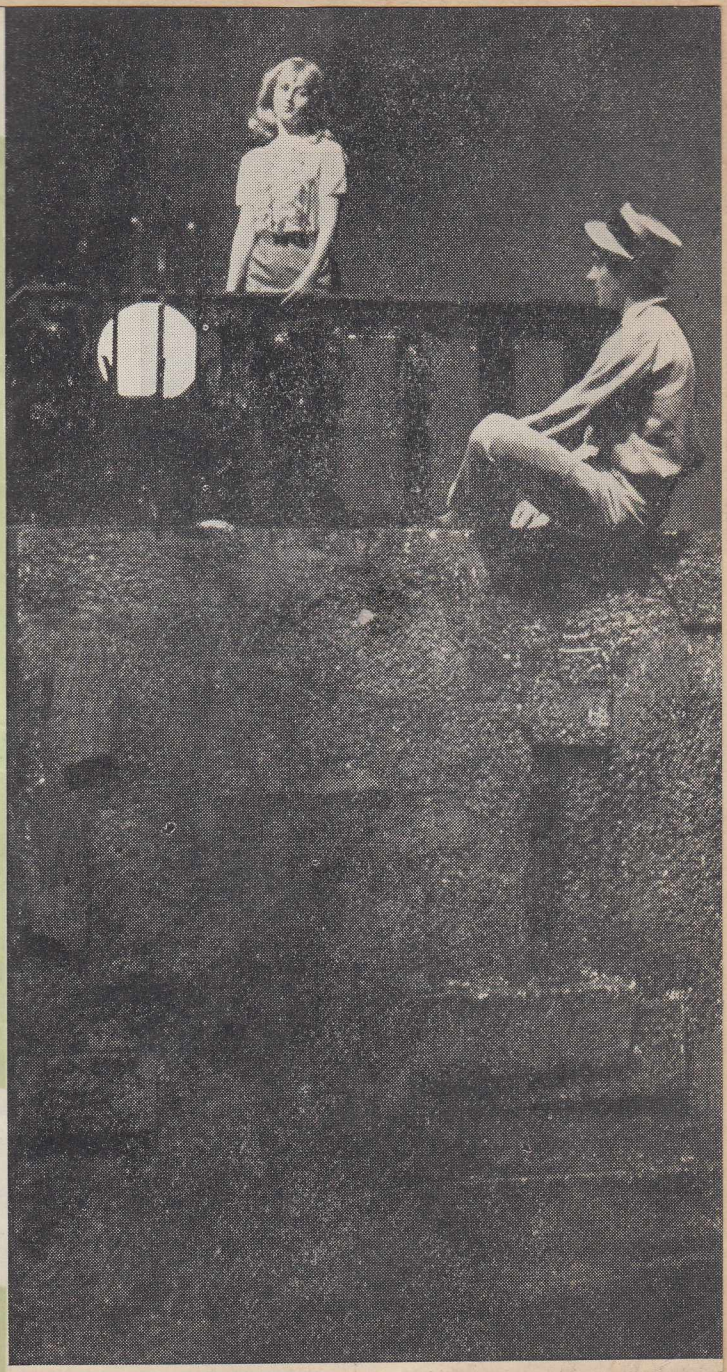

LOUPEŽNÍK

KAREL ČAPEK

literární a výtvarný kritik, redaktor,

básník, spisovatel, dramatik

* 9. ledna 1890 v Malých Svatoňovicích

† 25. prosince 1938 v Praze

konfrontace / 1

Hlubokým žalem sklíčeni, oznamujeme např.:

Závodní výbor ROH Vítkovických staveb, stavební správa 300, rozhodl, že pro divadelní sezónu 1965—66 nebude obnovovat předplatné... Mezi zaměstnanci bylo někdy velmi nesnadné najít zájemce o představení.

Závodní výbor ROH Oděvního podniku města Ostravy nám sdělil, že předplatné pro sezónu 1965—66 nebude obnovovat, ale podle zájmu zaměstnanců zakoupí vstupenky na jednotlivá vybraná představení.

Závodní výbor ROH Komunálních služeb města Vratimova nám přiloženě vrátil objednávku předplatného na rok 1965 až 1966, jelikož na tuto sezónu 1965—66 nereflektuje.

Závodní výbor ROH ČSAD n. p. z Havířova nám v příloze vrátil kartu předplatitelů na rok 1965—66 s tím, že na tuto sezónu nereflektuje na předplatné, nýbrž na svém zasedání rozhodl, že bude provádět na některá představení hromadné objednávky pro kolektiv BSP a vzorné pracovníky závodu.

Atd.

Jsme s pozdravem „Do divadla — za trest!"

TRUCHLÍCÍ POZŮSTALÍ

divá
cido
nové
sezó
nyod
poč í
vejt
evpo
koji

kronika dpb

„ZA ZÁSLUHY O VÝSTAVBU" jsme byli vyznamenáni k 20. výročí osvobození ČSSR.

●

JUBILEA. Šedesátiny a čtyřicet let práce u divadla (z toho patnáct v DPB) slaví s. Soňa Šimberová. Šedesátiny rovněž oslavil náš milý a obětavý vrátný Mikuláš Němček. Dvacet let se stará o garderóbu našich herců s. Ludmila Babincová. Všem jubilantům blahopřejeme nehynoucím divadelnickým „Zlom vaz!".

●

DĚTI, DĚTI, DĚTI — RADEK, ARNOŠT, DANIELA — se narodily Jiřině Fukalové, Ludmile Bednářové a Daniele Šrajerové. Maminkám blahopřejeme a zapřísáháme je, aby je nepouštěly k divadlu, alespoň do té doby, dokud nebude naše divadelnictví definitivně zreorganisováno.

●

Prvním plodem spolupráce mezi DPB a Divadlem Maxima Gorkého bude výměna režisérů. Saša Lichý bude na podzim studovat ve Volgogradu Drdovy Hrátky s čertem. V téže době bude u nás hostovat sovětský režisér.

●

DIVADELNÍ VEČERY V HRADCI U OPAVY. 23. a 24. srpna jsme uspořádali v krásném zámeckém prostředí v Hradci představení Lesageova Turcareta, zpestřené bohatým programem: dobovým tancem, hudbou, poezií a večeří z dobových jídel. Ostravská veřejnost projevila o večery na Hradci mimořádný zájem. Budeme v nich pokračovat.

●

KLUB PŘÁTEL DPB A SKLEP. V příští sezóně chceme obě tyto akce spojit a programy Sklepa pořádat po výtce pro členy Klubu přátel DPB a jimi zvané hosty. Protože počet míst ve Sklepě je omezen, prosíme všechny zájemce, aby se urychleně přihlásili do Klubu přátel DPB. Pro Sklep chystáme řadu zajímavých programů: malá divadelní představení, večery poezie, text-apealy přednášky významných umělců i teoretiků atd. Konkrétnější zpráva o akcích Sklepa v příští Konfrontaci.

●

KOMORNÍ SCÉNA. Jakmile bude dokončena adaptace zkušebního sálu v Blaníku, zahájí činnost Komorní scéna DPB. 3—4 představení za sezónu. Zahajovací představení patrně na jaře 1966.

●

S. Ivan Misař nastoupil vojenskou presenční službu. Opožděný rozhovor s ním přinášíme na str. 6.

●

NEJENŽE UPRAVIL NESTROYŮV TALISMAN, ALE NAPSAL VLASTNÍ OSLÍ SERENÁDU. Talisman si Saša Lichý režíruje sám, Oslí Serenádu mu režíruje František Čech. Obě patří k příštím premiérám DPB.

●

ŠTUDÁCI A KANTOŘI pod názvem Bitva v Gymplu ožijí v příští dvojačce na naší scéně. Autorem jevištní adaptace tohoto legendárního díla J. Žáka je nový režisér našeho divadla Zdeněk Pošíval, který si ji také zrežíruje. S. Pošíval k nám přišel z gottwaldovského Divadla pracujících.

Nejvíc se mi líbily hry psychologické, ukazující hledání sama sebe. (J. K., student) ● Myslím si, že hry, které hrajete nejsou tak špatné, aby se označovaly 0. (J. K., studentka) ● Chybí fantastické hry a hry klasické. (J. G., učitelka.) ● Výkony herců i výběr her jsou velmi dobré; nemám připomínky. (L. B., vědecký pracovník.) ● Přílišná modernisace scénických výprav jde někdy na úkor hry samotné. Někdy by bylo lépe držet se konvenčních výprav. (A. Š., horník.) ● Měli byste častěji zařazovat hry ze současného života. (J. K., studující.) ● Hrejte více starších her! (J. M., stavební technik.) ● Divadelní hry by měly obsahovat dostatek humoru. (?, studující.) ● Měly by se zabývat duševní stránkou člověka. (J. A., studující.) ● Přála bych si, aby bylo více divadelních her pro mladé lidi, ale také hry s historickým námětem. (M. W., studentka.) ● DPB bylo do uplynulé sezóny po všech stránkách a hlavně dramaturgickým výběrem „avantgardní". Nechodím do divadla za zábavou, ale pro novou provokaci myslet a být. (?, dělník.) ● Nemuseli by odcházet dobří herci. (A. H., ?) ● Více nových her! (E. M., studující.) ● Co nejčasovější! (L. M., ředitelka školy v. v.) ● Mělo by se zařazovat více her se studentskou tématikou. (H. V., studující.) ● Přece jen snad více pestrosti do repertoáru i do divadelního vyjádření. Z interpretačního novátorství se častým opakováním stává macha. (Š., spisovatel.) ● Více využívat zvukových efektů! (manž. P., úřednice a technik.)

Ach jo! (Dramaturgie DPB.)

divácká sezóna ■ ■ ■ ■ několik výroků z anketa

divadlo v usa

(monolog spisovatele Jiřího Muchy — v jehož překladu současně hrajeme Hallovu Hlídku v džungli — těsně po jeho příjezdu z cesty po západní Evropě a Spojených státech, který zaznamenal a co nejméně se snažil přerušovat Ivo Dvořák).

— Divadlo v Americe, to byl dříve jen New York. Dnes kromě hostujících zájezdových a sezónních společností vyrůstají divadla i v jiných větších městech, a herci, kteří se snaží odejít z New Yorku nejsou vyjímkou. Přesto samozřejmě New York zůstává divadelním centrem Spojených států a Mekkou 180 miliónů lidí, kteří na své cestě sem nemohou nejít do divadla. Biograf je jen „lidová zábava". Umělecké hodnoty se z této strany neočekávají; tato výsada je vyhrazena především divadlu.

Kdyby se člověk v době začátku nebo konce představení — z nějakého nepochopitelného důvodu jsou tu začátky a konce představení střiženy na stejnou hodinu — tedy, kdyby se člověk v té době snažil projet High White Street, Vekou bílou cestou, kde se nachází Broadway, no to by se mu určitě nepovedlo. Jízdní policie . . . —

— ? —

— . . na živých koních, se snaží vyřešit neřešitelnou dopravní zácpu, vznikající z toho, že jeden chce jet ještě kus, kdežto druhý by už rád zaparkoval. Počítal jsem to. Jen na Broadwayi se každou noc sejde tak 50 000 diváků. Je tam asi čtyřicet divadel. Off—Broadway jich má přibližně také tolik, spíš o něco míň. —

— Broadway a Off—Broadway? —

— Off—Broadway jsou všechna divadla mimo Broadway; jsou však také soustředěna do jedné části města.

Broadway je starý zaběhnutý „systém" už z konce století. Ceny vstupenek se nedají srovnávat s našimi, jsou hodně vysoké. Kromě toho existuje zdatný řetěz černých obchodníků a na jeho konci není problém „sehnat" lístky za deset dolarů!

Off—Broadway je o něco levnější. Ne o moc. Donedávna to byly podniky vznikající nezištně, ale dnes už jsou komerční. Zjistilo se, že je to výhodná investice, a zdaleka ne tak riskantní jako na Brodwayi, kde je výprava hry obyčejně velice drahá a okázalá, jako by měla zastřít chudost těch věcí, jež povídají postavy zahalené do zlata a brokátu. Představení na Off—Broadwayi vzniká z podstatně nižších nákladů a za tři čtyři měsíce se z toho dá vydělat dost peněz, i když se hraje pro menší okruh diváků. Výpravy jsou minimální a proto inscenace musí být co nejnápaditější.

Herecké obsazení má stejnou úroveň jako na Brodwayi, protože zde vlastně neexistují stálé soubory, a herci přecházejí „z domu do domu", podle toho, kam jsou najati producentem. Vyjímkou je divadlo ANTA, něco jako naše Národní. Hraje v prozatímní budově, ale v Lincoln Centru se pro tento soubor dokončuje luxusní kulturní areál se třemi budovami: pro koncertní pořady, pro operu a balet a pro činohru. Je opravdu zážitek vidět jen dnešní podobu stavby.

Druhé repertoární divadlo je divadlo Phoenix, přirovnal bych je k pražskému Vinohradskému divadlu. Jinak existují jen soubory, které nakoupil producent pro seriál jednoho představení. Takové představení, má-li úspěch, se může udržet na jevišti i několik let, a z premiérového obsazení v něm může zůstat třeba jen pár herců . . .

Tento systém má svoje přednosti — žádná produkce není podprůměrná — producent má zájem, aby nakoupil co nejlepší herce. Má to jistě i nevýhody, především po herce. Herec nemá jistotu, zda nebude nezaměstnaný. Stává se, že velice dlouho čeká na roli. Ale když ji dostane, dovede si jí vážit.

Zvláštní postavení má kritika. A konkrétně Walter Kerr, který má moc nad životem hry. Myslím si, že to souvisí se vzrůstem závislosti společnosti na moderních sdělovacích prostředcích. Jedinec v přemíře nabídky je odkázán na odborníka. A tady mu věří víc než kde jinde. Vždyť sám přece nemůže jít na všech čtyřicet broadwayských představení, aby se přesvědčil . . . musí mít někoho, komu slepě věří. W. Kerr má takovou pozici. —

— Jak je to s dramaturgií? —

— Hrají se hry, jež mají zajištěnou diváckou účast: konverzační komedie, současné drama renomovaného autora, klasická hra s hvězdou v titulní roli; klasik sám o sobě by se nehrál. Většinou jsou hry zaměřeny na „nosorožce" a spoléhá se na herce, režii a výpravu, že doplní, co chybí. —

— Problematika současných her? —

— Problémy tedy pokud možno žádné. Sociální hry vyšly z módy. Ale přece jen se v tom množství dá vysledovat několik tematicky různých skupin her.

Tak nejvíce frekventovaná je tam problematika sexuální. Hry ovšem nejsou vystavěny jen na konfliktu mezi opačným pohlavím, ale spíš naopak. Lezlo to až na nervy, jak se stereotypně opakovaly situace trojúhelníku, kde ten třetí, tj. milenec, končil v posteli s tím manželem. Bylo to pořád jedno a totéž.

Sexuální problematika tam letí ze dvou důvodů. Předně: všechno už bylo, jen tohle ne. A dál — konjunktura této oblas-

ti se rozvinula tím, že cenzura polevila v kritériích pornografie. Současní dramatici toho využívají a jdou do krajností. Když jeden dramatik předepsal na scéně soulož — a prošlo to — druhý předepíše, aby se postava na jevišti vyprázdnila. Souvisí s tím užívání maximálně vulgárních výrazů v dialogu, atd.

Další skupina se tématicky zabývá mateřstvím. Americká matka je velice obtížný element. Její diktátorství vede ke vzpouře autorů. Možná, že znáte americký film „Marty"? —

— — —

Zvlášť silně tenhle konflikt vystupuje u homosexuálních autorů. Je známo, že homosexuál má hluboký intimní vztah k matce. Ale zároveň ho ničí diktátorství matky. Na tom je založen tento typ her.

To jsou interní americké problémy. Na rozdíl od politiky, která se snaží globálně řešit světové problémy, se autoři stahují dovnitř, do sebe.

Opravdovým společenským problémem, který se odráží v amerických hrách je rasová otázka. Černošská otázka v Americe je obrovsky výbušná věc. Náš občan je vlivem jednostranné informovanosti jednostranně imunní vůči této oblasti, ale já bych situaci tam přirovnal k napětí v Evropě krátce po příchodu Hitlera k moci.

Černošská otázka se totiž váže na řadu ústavních problémů. Do boje černochů proti segregaci je zahrnuta i celá kampaň levice, nebo pokrokových, nebo antireakčních živlů, nebo jak bych to nazval, proti zákonům odpírajícím černochům práva na veřejný projev, zkrátka, je to hnutí proti zákonům působícím vůči nim diskriminativně.

Americké soudnictví je „zvyklostní". Obdobný případ z roku 1750 může být směrodatný pro výnos soudu dnes. Soud by proto mohl odsoudit i k upálení. To je zdánlivě směšné, ale musíme si uvědomit, že sice Macarthy před lety zemřel a Výbor pro neamerickou činnost už nemá moc jako před časem, ale soudcův výrok z té doby může být — právě pro „zvyklostní" charakter soudnictví — rozhodující při řešení dnešního případu.

To jsou problémy, kterým můžeme je těžko rozumět. Například přípustnost k volbám. Předpisy tam záměrně eliminují černochy. Člověk, který chce volit, musí umět číst a psát a musí znát ústavu. Není nic těžkého najít nějaký podbod paragrafu, na němž se „zkoušený" potopí. Je velice lehké předložit zkoušenému knihu, která je psána v nějakém cizím jazyce a dokázat, že zkoušený neumí číst. Neboť nikde není stanoven jazyk, který volič má ovládat. A tak dál.

Černoští autoři mají v této oblasti bohužel velice silný zdroj inspirace. A herci, černoští herci, hrají potom hry, které se jich přímo dotýkají. Taková představení patřila k tomu nejlepšímu, co jsem v USA viděl. —

— Děkuji vám. A doufám, že z titulů her, které jste přivezl, něco objevíte i pro naše divadlo. —

1. čabajka

oněskorená bajka o střelené kukačce

Věnováno režiséru Františku Čechovi

I ministr někdy střelí vedle. Dokonce i člen politbyra, jako se stalo na lovu v Dejchlanech. Člen politbyra vystřelil a kromě omítky na hájovně široko daleko nic nepadlo. Přesto odkudsi mizerové přivlékli střeleného jelena. Osmeráka. Byl střelen čistě na komoru a podle stavu ztuhlosti už nejmíň předevčírem. Člen politbyra zesmutněl. Přišlo mu najednou líto, že z titulu jeho funkce mu jaksi není dovoleno netrefit. I pojal vskutku ďábelský nápad — a tentýž den odpoledne zásadně střílel jen slepými. Nadělal si vzadu v autě slepých patron do aktovky a tak bác, bác —střílí, nemíří a hle: zleva mu přinášejí srnce, zprava tetřeva, zepředu ušáka, zezadu kance a nakonec trakař koroptví. Člen politbyra zesmutněl a kývne na hajného.

Podívej, soudruhu — copa je to normální, abych já, obyčejnej člověk vždycky trefil, na co ani nenamířím? — Moc bych byl rád, kdybych aspoň jednou, jedenkrát — netrefil.

Dobrý — řekl vrchní hajný — jenom střílejte, já to, soudruhu, zorganizuju!

A tak člen politbyra zvedl pušku k nebi a z hajného dvojky dělevým brokem vystřelil do mračen v kruhu obdivně se usmívajících lovců. Co čert nechtěl, připletla se do té rány kukačka a bác... padne rovnou před střelce. Nadšení nebralo konce. Smutný člen politbyra tak—tak unikl gratulacím, naskočiv do svého auta. Od té doby se už nikdy nedal zlákat k lovu... a od té doby, co Svazarm vybudoval četné oddíly potápěčů, dokonce ani k rybolovu.

Zbývá dodat, že tomu hajnému nikdo v životě neuvěřil, že tu kukačku nezorganizoval. Ostatně pokud vím, je někde správním ředitelem jakéhosi divadla.

saši lichého

ruku na srdce

Nebudeme předstírat, že jsme si na sebe vyšetřili pět minut během zkoušky nebo v pauze, kdy Ivan Misař nebyl na scéně, ani nezačneme popisem shonu v herecké šatně (s osvědčenou vůní šminek). Sešli jsme se třikrát, abychom formulovali pocit herce, který je prvním rokem u divadla — tak jak to umíme nejlépe. Popsali jsme hodně papíru ve chvílích, kdy jsme byli spolu, i v době, kdy na tu věc myslel každý sám. Tenhle kousek z toho zbyl:

D.: Co ti dala škola? (Herecká katedra divadelní fakulty JAMU v Brně 1960—1964)

M.: Byl bych radši, kdyby tahle otázka padla už ve škole a kdyby se mě zeptal někdo z profesorů.

D.: Nemohu posloužit.

M.: Předně — výborného profesora hlavního předmětu, herecké tvorby, Rudolfa Krátkého. Dovedl respektovat názory studentů aniž přitom ztratil autoritu. K aktivům se dá ještě přičíst základní souhrn teoretických a praktických znalostí divadla.

D.: Z toho vyplývá, že víc budeš chtít mluvit o tom druhém: Co ti tedy škola mohla dát a nedala?

M.: V době, kdy jsem studoval, se den ze dne měnily hodnoty nejen v divadle, ale i v životě. Hodně nás to desorientovalo. Myslím si, že na ty změny škola nedokázala dost pružně reagovat. Ta doba byla jako síto. Leckdo propadl, ale kdo chtěl, tak se mohl aspoň něčeho zachytit.

D.: Nechtěl bys to zkonkretizovat?

M.: Bylo nás dost, kteří jsme si uvědomili, že škola není nic definitivního nebo stálého, zkrátka, že nemůžeme čekat jen na to, co nám škola dá, ale že musíme z vlastní iniciativy převzít aspoň část odpovědnosti — kterou má ve škole především pedagog — k tomu, abychom měli pocit samostatné tvůrčí práce. Proto si myslím, že školu nemůže nikdo z nás odsoudit, že nerozvinula náš talent. Nejméně z padesáti procent záleží na osobní ctižádosti každého jednotlivce.

Vážnou chybu školy vidím však v tom, že škola často toleruje nahodilé výsledky, které vedou k průměrnosti. V praxi není možno čekat na okamžik, kdy mě políbí múza, ale je nutno systematickou prací dojít k výsledku. Nahodilost může sehrát určitou roli, ale ne tu podstatnou. Nahodilost má krátký dech.

D.: Myslím, že tohle už se tolik netýká školy. Že tento tvůj výrok formovala roční zkušenost u divadla.

M.: Já to dávám dohromady. Ve škole si člověk myslí, že rozpory, s kterými se tam potýká, se v praxi nevyskytnou. Ve skutečnosti se jenom některé rozpory nivelizovaly, jiné prohloubily a některé další přibyly.

D.: Zase budeš muset být konkrétní!

M.: Jestliže mi na akademii vadila určitá tolerance průměrnosti, setkávám se u divadla opět s něčím podobným. Je to tolerance poloprofesionality, jak to nazval Radovan Lukavský, která opět vede k té průměrnosti.

D.: A příčiny?

M.: Vidím je v lidech, kteří divadlo dělají — hercích a režisérech — protože ne vždycky si herec na sebe klade maximální nároky, a ne vždycky jsou režisérem vyžadovány. O divadelním provozu, který drobí hercovu energii a nutí ho odvádět nehotové výsledky, mluvit nebudu. K tomu se už vyslovili zkušenější herci. Ale ještě tohle: „Generační problém". A hned ještě jedny uvozovky: „Radost svádí člověka k upřímnosti" — věta z Jeana Paula, myšlenka, která ve škole dala dohromady partu lidí, (která počtem neodpovídala celkovému stavu posluchačů), v níž se každý snažil co nejupřímněji vyjádřit svoje pocity. Ta myšlenka nás spojovala.

Já si rozumím s lidmi o dvacet let staršími a třeba si vůbec nerozumím se stejně starými jako jsem já. Pravda není otázka věku, ale poznání. Proto si také myslím, že není možno hovořit o „generačním problému", ale o rozporu vznikajícím z nestejné intenzity touhy po pravdě a poznání.

ivan misař

konfrontace | 2

Ostravský pitaval

seriál o zločinnosti mládeže — autentické reportáže — tajemství ostravského podsvětí — noční Ostrava — mládež a alkohol — je to prostituce? — agresívní napadení — co dělají, když jsou spolu sami? — atd.

První láska nerezaví

cyklus vzpomínek na první setkání s uměleckým dílem — členové uměleckého souboru DPB obnažují svá nitra — zaručeně upřímné! — mnoho záhad odhaleno.

ANONYMNÍ UMĚNÍ

fejetony na pokračování — je to vůbec umění? — záchodová poezie a její význam z hlediska sociologického — co se dá vidět a přečíst na plotech — študáci se baví — jak se ty písničky komolí — atd.
Posílejte nám zápisy a typy na adresu: DPB, dramaturgie.

ŠOKY ULTRAMODERNÍHO DIVADLA

divadlo absurdity — groteska — happening je vlastně divadlo — pop—divadlo — hry na pravdu.

SEXY - HOVORNA

působí divadlo na váš intimní život? — zušlechťuje vás? — ovlivnilo divadelní představení vaše soukromé problémy? — myslíte si, že jsou divadelní hry málo otevřené? — pomohlo vám divadlo tam, kde nepomohli rodiče ani škola?
Napište nám o tom: Adr.: DPB, dramaturgie.

Mladí básníci, nestyďte se!

a pošlete nám své verše, budeme je postupně otiskovat — jedinečná příležitost, jak se stát slavným — publikujte v Konfrontaci!

Pábitelé mezi námi

povídání o Jancích, kteří spadli s měsíce — upozorněte nás na své známé, kteří s vášnivým zaujetím provozují něco, čím jsou svému okolí k smíchu — napište nám o nich — vaše zvláštní koníčky

Od našich zahraničních dopisovatelů

také vy můžete přispět troškou do mlýna, když nám napíšete o svých dojmech z cest cizinou — vítáme hlavně reportáže o životě mládeže a o umění — srovnávejte! — chcete otisknout v Konfrontaci zajímavou korespondenci se svým zahraničním přítelem? Prosím, jsme vám k dispozici.

CO TÍM CHTĚL BÁSNÍK ŘÍCI?

interviewy s významnými představiteli našeho současného mladého umění — literatura, divadlo, film, výtvarné umění, hudba — herectví — s kým si máme popovídat?

VELKOSOUTĚŽ DPB 1965/66

podmínky a zahájení v Konfrontaci 2 — zúčastnit se mohou všichni diváci — ceny!

Řada dalších zajímavostí

Konfrontace, příloha programu DPB, č. 1, vyšlo v září 1965. Vydává Divadlo Petra Bezruče v Ostravě. Řídí Karel Vašíček s redakční radou.

2 MTZ 22 T 15 51944

Karel Čapek

LOUPEŽNÍK

Komedie o třech dějstvích

Režie František LAURIN j. h. Hudba Petr MANDEL

Výprava Otakar SCHINDLER

Profesor	Luděk Eliáš
Jeho paní	Milada Albínová
Mimi	Miroslava Špánková
Loupežník	Ladislav Mrkvička
Fanka	Štěpánka Ranošová
Zahalená žena	Marie Viková
Cikánka	Radvana Havelková
Myslivec	Ladislav Chvojka
Šefl	Adolf Minský
Starosta	Jeroným Horák
Soused	Milan Šulc
Učitel	Otakar Janda
Kaprál	Jaroslav Fukala
Franta	Jindřich Tuláček
Kovář	Ladislav Knížátko
Havíř	František Labudek

Představení řídí Jindřich Tuláček

Text sleduje Soňa Šimberová

Technicky spolupracovali: stavby: V. Plachý s kolektivem — světla: J. Řezáč s kolektivem — dekorace: V. Mihola, V. Němec — kostýmy: B. Smetanová s kolektivem — vlásenky: M. Kuthanová s kolektivem — rekvizity: M. Němečková.

Premiéra v Divadle Petra Bezruče v Ostravě 3. září 1965

Hlavní přestávka po 2. dějství

Program připravil Ivo Dvořák, grafická úprava Otakar Schindler, foto František Krasl, typografická spolupráce Rudolf Mikeska, vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 1,60 Kčs.
T 12 - 52326

KAREL ČAPEK ROMEO A JULIE

Mladý anglický šlechtic, Oliver Mendeville, který se zdržoval v Itálii na služební cestě, dostal ve Florencii zprávu, že jeho otec Sir William opustil tento svět. I rozžehnal se Sir Oliver s těžkým srdcem a hojnými slzami se signorinou Maddalenou, přísahaje, že se vrátí co nejdříve, a vydal se se svým sluhou na cestu směrem k Janovu.

Třetího dne jejich cesty je přepadla řádná sprška, právě když vjížděli do jakéhosi hnízda. Sir Oliver se zastavil s koněm pod starým jilmem. „Paolo," řekl sluhovi, „podívej se, je-li tu nějaké albergo, kde bychom přečkali liják."

„Co se týče sluhy a koní," ozval se hlas nad jeho hlavou, „albergo je tamhe za rohem; ale vy, cavaliere, byste prokázal čest mé faře, kdybyste se uchýlil pod její skrovný krov."

Sir Oliver smekl širák a obrátil se k oknu, odkud se na něho vesele šklebil tlustý páter. „Vossignoria reverendissima," řekl uctivě, „prokazujete přílišnou laskavost cizinci, který opouští vaši krásnou zem, přetížen vděkem za vše dobré, čím byl tak marnotratně zahrnován."

„Bene, milý synu", děl farář, „ale budete-li ještě chvíli mluvit, zmoknete docela. Slezte laskavě z té kobyly a trochu sebou mrskněte, neboť prší tuze."

„He Marietto, dones salámu a vína. Tudy, pane, je tu zatrápená tma. Vy jste Inglese, že? Tak vida, od té doby, co jste se vy, Angličané, trhli od svaté římské církve, je vás tu v Itálii habaděj. Chápu, signore. Musí se vám stýskat. Koukej Marieto, ten pán je Inglese. Chudák, takový mladý a už je to Angličan! Ukrojte si toho salámu, cavaliere, je to pravý veronský. Já říkám, k vínu není nad veronský salám, ať se dají Bolognané vycpat svou mortadellou. Dejte vždycky na veronský salám a slané mandle, milý synu. Vy jste nebyl ve Veroně? Škoda. Odtamtud byl božský Vronese, signore. Já jsem totiž z Verony. Slavné město, pane. Říká se mu město Scaligerů. Chutná vám to vínko?"

„Gracias, Padre," mumlal Sir Oliver. „U nás v Anglii se Veroně říká město Juliino."

„Ale jděte," podivil se Padre Ippolito, „a proč? Ani nevím, že by tam byla nějaká kněžna Julie. Pravda, už jsem tam nebyl přes čtyřicet let — která Julie to byla?"

„Julie Capuletová," vysvětloval Sir Oliver. „Víte, my máme o ní takovou divadelní hru . . . od nějakého Shakespeara. Krásná hra. Znáte ji Padre?"

„Ne, ale počkejte, Julie Capuletová, Julie Capuletová," brebentil Padre Ippolito, „tu bych měl znát. Já býval u Capuletů s Padrem Lorenzem —"

„Vy jste znal mnicha Lorenze?" vydechl Sir Oliver.

„Jak bych ho neznal? Já mu, pane, dělával ministranta. Poslyšte, není to snad ta Julie, co si vzala hraběte Parise? Tu jsem znal. Moc zbožná a výtečná paní, ta hraběnka Julie. Ona byla rozená Capuletová, z těch Capuletů, co měli obchod se sametem."

„To nemůže být ta," prohlásil Sir Oliver, „ta pravá Julie zemřela v dívčím věku nejdojemnějším způsobem, jaký si můžete představit."

„Aha," děl molto reverendo, „tak to není ta. Julie, kterou jsem znal, si vzala hraběte Parise a měla s ním osm dětí. Vzorná a cnostná manželka, mladý pane, kéž vám Bůh dá takovou. Pravda, říkalo se, že předtím se zbláznila do jakéhosi mladého crapulona — Ech, signore, o kom by se něco neříkalo? Mládí je, vímeť, nerozvážné a potrhlé. Buďte rád, cavaliere, že jste mlád. Jsou Inglesi také mladí?"

„Jsou," vzdychl Sir Oliver. „Ach, otče, i nás sžírá plamen mladého Romea."

„Romeo!" děl Padre Ippolito a napil se. „Toho bych měl znát. Jářku, nebyl to ten mladý sciocco, ten hejsek, ten dareba z Montéků, co posekal hraběte Parise? Říkalo se, prý kvůli Juliettě. Já myslím, že ten assalto assassinatico proti Parisovi byl obyčejný politický atentát. Dnes je ve všem samá politika, milý synu. To se ví, po tom rabiátství musel Romeo utéci do Mantovy a už se nevrátil."

„To je omyl," vyhrkl Sir Oliver. „Prosím za prominutí, Padre, ale tak to nebylo. Julie milovala Romea, ale rodiče ji nutili, aby si vzala hraběte Parise —"

„Však věděli proč," souhlasil starý forář.

„Ale před svatbou s Parisem jí otec Lorenzo opatřil prášek, aby upadla do zdánlivé smrti," pokračoval Sir Oliver.

„To je lež," děl prudce Padre Ippolito. „To by otec Lorenzo nikdy neudělal. Ale pravda je, že Romeo napadl Parise na ulici a posekal ho. Snad byl opilý."

„Odpusťte, otče, ale to bylo docela jinak," protestoval Sir Oliver. „Pravda je, že Julii pochovali. Romeo nad jejím hrobem proklál Parise mečem —"

„Počkat," řekl farář. „Předně to nebylo nad hrobem, nýbrž na ulici blízko pomníku Scaligerů. A za druhé ho Romeo neprobodl, nýbrž mu jen rozťal rameno. Holenku, zabít někoho mečem se vždycky nepovede. Jen to zkuste, mladý pane!"

„Scusi," namítal Sir Oliver, já to viděl hned při preméře na jevišti. Hrabě Paris byl opravdu v souboji proboden a skonal na tom místě. Romeo v domnění, že je Julie skutečně mrtva, se otrávil v její hrobce. Tak to bylo, Padre."

„Kdepak," bručel otec Ippolito. „Pravda je, že Romeo utekl do Mantovy a chudáček Julie se z lítosti nad tím drobátko přiotrávila. Ale nic to nebylo, cavaliere, jen takové dětinské; prosím vás, bylo jí sotva patnáct let. — Já to vím od toho Lorenza, mladý pane. Julii potom odvezli k tetě do Besenzana, aby se zotavila. Tam za ní přijel hrabě Paris, měl ještě ruku v obvazku a to víte, jak to v takovém pádu bývá: byla z toho láska jako trám. Za tři měsíce se vzali. Ecco, signore, tak to v životě chodí. Já sám jsem byl na její svatbě ministrantem v bílé komžičce."

Sir Oliver seděl jaksi zdrcen. „Nezlobte se, otče," řekl konečně, „ale v té anglické hře je to tisíckrát krásnější."

Páter Ippolito zafuněl. „Krásnější! Já nevím, co na tom vidíte krásného, když si dva mladí lidé vezmou život. Bylo by jich škoda, mladý pane. Já vám řeknu, krásnější je, že se Julie vdala a měla osm dětí a jakých dětí, panečku: jako obrázky."

Oliver vrtěl hlavou. „To už není to, milý Padre; vy nevíte, co je to veliká láska."

Maličký páter zamyšleně zafrkal. „Veliká láska? Já myslím, že to je, když dva lidé se dovedou snášet po celý život... oddaně a věrně... Julie byla vzácná paní, drahý pane. Vychovala osm dětí a dosloužila svému manželu až do smrti.

Tak u vás se říká Veroně město Juliino? To je od vás Angličanů strašně hezké, cavaliere. Paní Julie byla opravdu výtečná žena, dej jí Bůh věčnou slávu."

Mladý Oliver se vytrhl z jakési roztržitosti. „A co se stalo s Romeem?"

„Ten? Ani dobře nevím. Něco jsem o něm zaslechl. — Aha, už to mám. Zamiloval se v Mantově do dcery nějakého marquesa — jakpak on se jmenoval? Montefalco nebo tak nějak. Aspoň se tak povídalo. Ecco, signore, ono už neprší."

Sir Oliver vstával ve své celé rozpačité výšce. „Byl jste chromně laskav, Padre. Thank you so much. Směl bych tu snad něco nechat... pro vaše chudé farníky," mumlal, červenaje se a strkaje pod kraj talíře hrst zecchinů.

„Ale, ale," hrozil se Padre Ippolito a třepal rukama, „co vás nemá, tolik peněz za ždibec veronského salámu!"

„Něco je také za váš příběh", děl honem mladý Oliver. „By' — eh, byl velmi, velmi — nevím, jak to říci. Very much, indeed."

Do oken fary se rozlilo slunce.

(Z Knihy apokryfů — 1932)

Zuzana Renčová

PLÁČ ZE SPÁNKU

Do tvé duše, která víc než rána
od narození mě bolela,
na svůj obraz chtěla bych se dívat
jako do černého jezera,

aby se jak slaná slza v slze
smutek můj v tvém smutku rozplynul.
Ale kde jsi. — Ráno při česání
ve vlasech mi praská drobná sůl.

KONEC LÉTA

Krásnější než lekníny
a než královna Viktorie
první list z říční hladiny
zlatové odlesky pije
a léto oplakává.
Je jako dlaň. Čtu smutek z jeho čar.
Vonnější nežli med a káva
stoupá parfém zářijových par.

PODZIM

Nohy mám v jitroceli
a vlasy v hrachoru,
jsem jako ostrov celý,
plující nahoru.

Přes oblaka i trávu
ti v očích, které znáš,
přináším rajskou slávu,
zatím co usínáš

a objímáš mě v spánku
jak mořské vlny břeh
vonící po heřmánku
a padlých andělech.

Cikánka — Radvana Havelková

Fanka — Štěpánka Ranošová

Profesorová — Milada Albínová

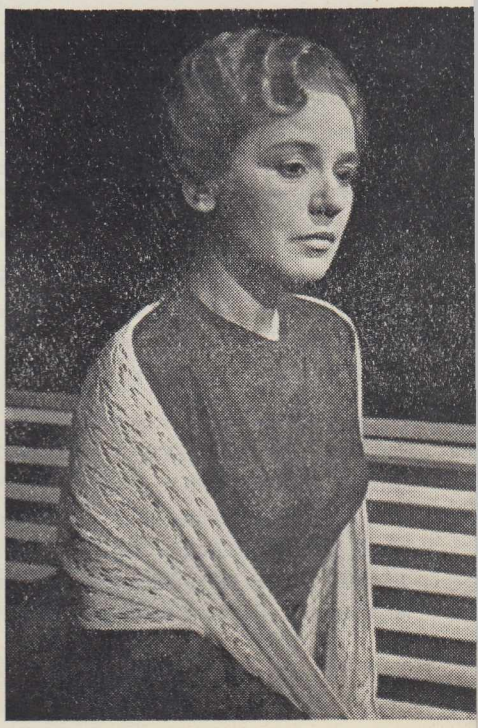

SLÁVKA ŠPÁNKOVÁ

„Kdyby se mě někdo zeptal, které umění považuji za nejnesnadnější, odpověděl bych bez rozmýšlení: herecké.

A kdyby se mě někdo zeptal, které umění považuji za nejsnadnější, odpověděl bych stejně — herecké."

Tento citát z díla avantgardního sovětského režiséra A. Tairova vepsala do záhlaví své — dosud neobhájené (doufejme, že jen tím, že zatím nehájené) — diplomní práce Slávka Špánková, čerstvá absolventka divadelní fakulty AMU v Praze.

Nechcete si kousek té diplomky přečíst?

Když jsem přišla do prvního ročníku divadelní fakulty, měla jsem touhu stát se dobrou herečkou, ale měla jsem velmi mlhavou představu o tom, jak to provést.

Moje technika se samozřejmě rovnala nule a o její potřebě jsem věděla velmi málo. Z četby a doslechu jsem nejasně tušila, že herecké umění je celoživotní dřina a odříkání. Jenomže konkrétní představu jsem o tom neměla. Teprve když jsem na sobě očima pedagogů začala nacházet horu nedokonalostí a špatných návyků, teprve když se před mýma očima objevila ta obludná nutnost nikdy nepolevit, pochopila jsem ta slova odříkání a těžkostí. Začala jsem se dívat jinýma očima, probudil se ve mně respekt před tímto nesmírně složitým uměním.

Byla jsem odhodlána podřídit svou vůli snaze skutečně se něčemu naučit, načerpat pro sebe co nejvíc. Jenomže člověk je materiál velice citlivý a nepoddajný. Podléhá mnoha vlivům, náladám, citovým otřesům, změnám duševní i fyzické kondice. Člověk se může vrhat s nadšením do práce, ale neubrání se časté apatii, nechuti, lhostejnosti, lenosti, protože to už nějak k němu patří. A pak jedna hrozná vlastnost mládí — netrpělivost. Touha dosahovat co nejdříve nějakých výsledků, dobrat se už už k nějakým cílům. Pak člověka zlobí opakovat donekonečna ty drobné „technické malichernosti" a snaží se je rychle a povrchně odbýt jako nepříjemnou nutnost. Aniž by si uvědomoval, že právě bez oněch drobných „malichernosti" nedosáhne nikdy žádného velkého cíle. Anebo záměrně sám sebe klame, namlouvaje si, že stačí mít talent — ten zázračný elixír, který zmůže všechno. Jednoho dne, dřív nebo později, se přesvědčí, že je to nesmysl.

Tím chci říci, že se mi ne vždycky dařilo plnit dobrá předsevzetí, a následky pociťuji už v začátcích své herecké praxe.
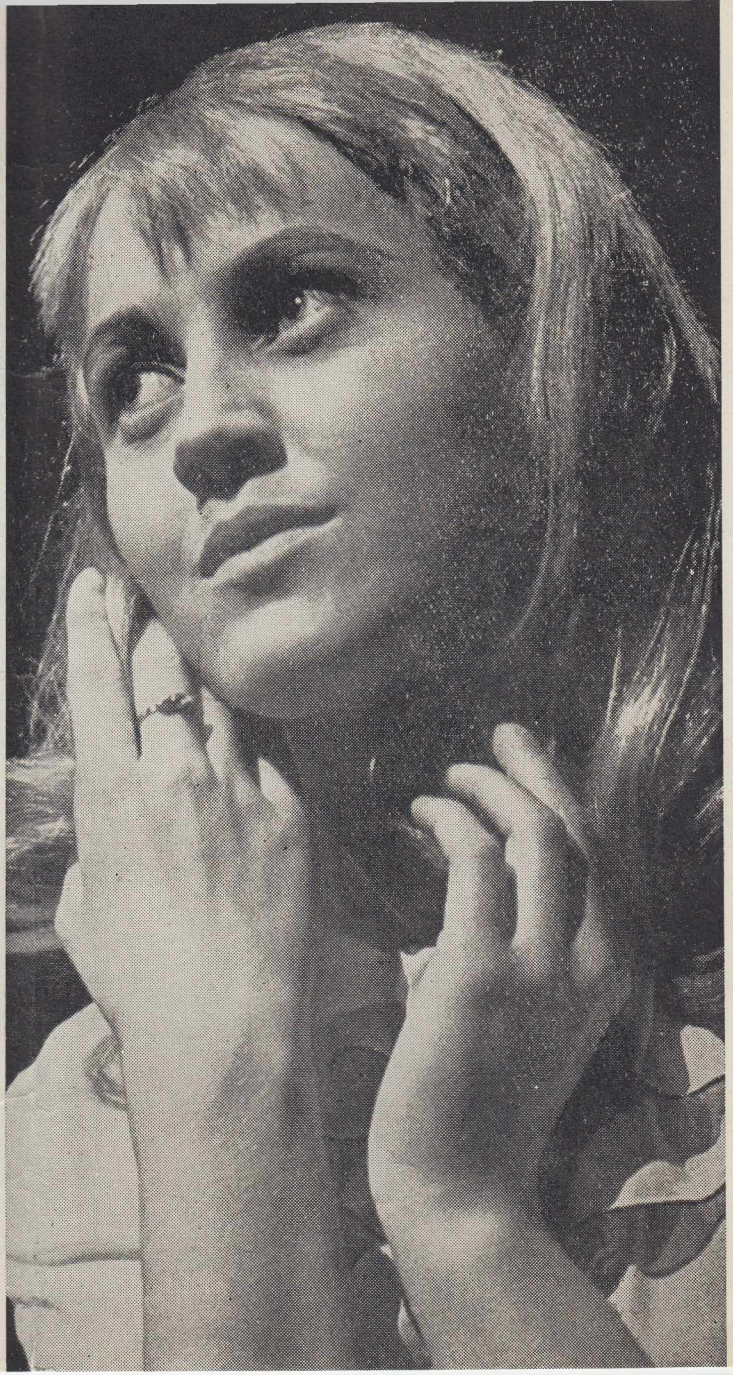
Slávka Špánková, nar. 7. 7. 1944 v Praze, posluchačka DAMU 1961—1965, od sezóny 1965—1966 členka DPB, plat hrubých 970 Kčs, čistých 870 Kčs.